

Chapter 02

Community of Practice in Uralic Studies (COPIUS), www.copius.eu

Introduction to Mari

Jeremy Bradley, jeremy.moss.bradley@univie.ac.at

Last updated 30 November 2023

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Grammar

1. Verbs

~2/3

Conjugation I
(stem -C, -y, -ÿ)

код- 'to stay'
шинч- 'to sit down'
муралт- 'to be sung'
тол- 'to come'
пушт- 'to kill'

~1/3

< intransitive | transitive >

< transformative | static >

< -алт (valency -1) | -алтE (momentary) >

< -_(ツ)_/^- >

кодо- 'to leave sth. swth.'
шинче- 'to sit'
муралте- 'to sing a little'
толо- 'to steal'
мале- 'to sleep'

Conjugation II
(stem -E)

1. Verbs

+ Active participle -шЕ:

Conjugation I
(stem -C, -y, -ÿ)

кодшо
шичше
муралтше
толшо
пуштшо

кодышо
шинчыше
муралтыше
толышо
малыше

Conjugation II
(stem -E)

1. Verbs

+ infinitive -аш (deletes -E):

Conjugation I
(stem -C, -y, -ÿ)

кодаш
шинчаш
муралташ
толаш
пушташ

кодаш
шинчаш
муралташ
толаш
малаш

Conjugation II
(stem -E)

1. Verbs

Present(-future) tense, indicative, affirmative

	I: шинч- 'to sit down' > шинчаш
-ам	шинчам
-ат	шинчат
-еш	шинчеш
-ына	шинчына
-ыда	шинчыда
-ыт	шинчыт

	II: шинче- 'to sit' > шинчаш
-ем	шинчем
-ет	шинчет
-а	шинча
-ена	шинчена
-еда	шинчеда
-ат	шинчат

1. Verbs

Present(-future) tense, indicative, affirmative

I: šinć- 'to sit down' > šinćaš	
-am	šinćam
-at	šinćat
-eš	šinćeš
-âna	šinćâna
-âda	šinćâda
-ât	šinćât

II: šinće- 'to sit' > šinćaš	
-em	šinćem
-et	šinćet
-a	šinća
-ena	šinćena
-eda	šinćeda
-at	šinćat

1. Verbs

Present(-future) tense, indicative, affirmative

	I: лий- 'to be(come)' > ли я ш
-ам	ли я м
-ат	ли я т
-еш	ли е ш
-ына	ли й ына
-ыда	ли й ыда
-ыт	ли й ыт

	II: кае- 'to go' > ка я ш
-ем	ка е м
-ет	ка е т
-а	ка я
-ена	ка е на
-еда	ка е да
-ат	ка я т

1. Verbs

Present(-future) tense, indicative, affirmative

	I: lij- 'to be(come)' > lijaš
-am	lijam
-at	lijat
-eš	liješ
-êna	lijêna
-êda	lijêda
-êt	lijêt

	II: kaje- 'to go' > kajaš
-em	kajem
-et	kajet
-a	kaja
-ena	kajena
-eda	kajeda
-at	kajat

1. Verbs

Present(-future) tense, indicative, affirmative

	I: шу- 'to arrive' > шуаш
-ам	шуам
-ат	шuat
-еш	шуэш
-ына	шуына
-ыда	шуыда
-ыт	шуыт

	II: пуо- 'to give' > пуаш
-ем	пуэм
-ет	пуэт
-а	пуа
-ена	пуэна
-еда	пуэда
-ат	пуат

1. Verbs

Present(-future) tense, indicative, affirmative

I: šu- 'to arrive' > šuaš	
-am	š <u>u</u> am
-at	š <u>u</u> at
-eš	š <u>u</u> eš
-êna	š <u>u</u> êna
-êda	š <u>u</u> êda
-êt	š <u>u</u> êt

II: puo- 'to give' > puaš	
-em	pu <u>e</u> m
-et	pu <u>e</u> t
-a	pu <u>a</u>
-ena	pu <u>e</u> na
-eda	pu <u>e</u> da
-at	pu <u>a</u> t

1. Verbs

Present(-future) tense, indicative, affirmative

Тудо пöртым ышта.

(S)he builds a house.

(S)he is building a house.

(S)he will build a house.

Нуно газетым ужалат.

They sell ~ are selling ~ will sell newspapers.

Газетым ужалат.

Newspapers are being sold.

2. Accusative case

-(Ы)М:

	Nominative	Accusative	
-V•	ола	city	
	пасу	field, meadow	
	тенге	ruble	
	күтү	herd	
-C	сад	garden	
	вер	place	
	кид	hand	
	мут	word	
	пöрт	house	
	вүд	water	
-E	кече	day; sun	
	тумо	oak	
	кöргö	(the) inside	

2. Accusative case

-(ы)м:

	Nominative		Accusative
-V•	ола	city	олам
	пасу	field, meadow	пасум
	тенге	ruble	тенгем
	күтү	herd	күтүм
-C	сад	garden	садым
	вер	place	верым
	кид	hand	кидым
	мут	word	мутым
	пөрт	house	пөртым
	вүд	water	вүдым
-E	кече	day; sun	кечым
	тумо	oak	тумым
	көргө	(the) inside	көргым

3. Genitive case

-(ы)н:

	Nominative		Genitive
-V•	ола	city	олан
	пасу	field, meadow	пасун
	тенге	ruble	тенген
	күтү	herd	күтүн
-C	сад	garden	садын
	вер	place	верын
	кид	hand	кидын
	мут	word	мутын
	пөрт	house	пөртын
	вүд	water	вүдын
-E	кече	day; sun	кечын
	тумо	oak	тумын
	көргө	(the) inside	көргын

3. Genitive case

'foot, leg'	Finnish	Mari
Nominative	jalka	йол
Genitive		йолын
Accusative		йолым

'key'	Finnish	Mari
Nominative	avain	сравоч
Genitive	—	сравочын
Accusative		сравочым

3. Genitive case

'foot, leg'	Finnish	Mari
Nominative	jalka	йол
Genitive	jalan	йолын
Accusative	jalan	йолым

'key'	Finnish	Mari
Nominative	avain	сравоч
Genitive	avai <u>m</u> en	сравочын
Accusative	avai <u>m</u> en	сравочым

Finnic: *m > n / _#

4. Possessive suffixes

	пöрт 'house'
-ем	пöртем
-ет	пöртет
-ЖЕ	пöртшö
-на	пöртна
-да	пöртда
-ышт	пöртышт

4. Possessive suffixes

3PI -(ы)шт:

	Nominative		Рх3PI
-V•	ола	city	олашт
	пасу	field, meadow	пасушт
	тенге	ruble	тенгешт
	күтү	herd	күтүшт
-C	сад	garden	садышт
	вер	place	верышт
	кид	hand	кидышт
	мут	word	мутышт
	пөрт	house	пөртышт
	вүд	water	вүдышт
-E	кече	day; sun	кечышт
	тумо	oak	тумышт
	көргө	(the) inside	көргышт

4. Possessive suffixes

3Sg -(ы)Ж(Е):

		Nominative		Px3Sg
-V•		ола	city	
		пасу	field, meadow	
		тенге	ruble	
		күтү	herd	
Sonorants (й, м, р, н, нь, н л, ль)	-S	вер	place	
		чон	soul	
		ўдыр	daughter	
-C		пөрт	house	
		кагаз	paper	
	-O	лышташ	leaf	
Obstruents (к, д, с, з, ч, ...)	-ш	кече	day; sun	
		тумо	oak	
	-E	көргө	(the) inside	

4. Possessive suffixes

3Sg -(ы)Ж(Е):

		Nominative		Px3Sg
-V•		ола	city	олаж(е)
		пасу	field, meadow	пасуж(о)
		тенге	ruble	тенгеж(е)
		күтү	herd	күтүж(ө)
Sonorants (й, м, р, н, нь, н л, ль)	-S	вер	place	верже
		чон	soul	чонжо
		ўдыр	daughter	ўдыржө
-C		пөрт	house	пөртшө
		кагаз	paper	кагазше
	-O	лышташ	leaf	лышташыже (лышташше)
Obstruents (к, д, с, з, ч, ...)	-ш	кече	day; sun	кечыж(е)
		тумо	oak	тумыж(о)
	-E	көргө	(the) inside	көргыж(ө)

5. Order of possessive suffixes (Px) and case suffixes (Cx)

		3SG	3PL
 Px + Cx	Nominative	пöртшö	пöртышт
	Genitive	пöртшын	пöртыштын
	Accusative	пöртшым	пöртыштым
	Comitative	пöртшыге	пöртыштге
 Cx + Px	Inessive	пöртыштыжö	пöртыштышт
	Illative	пöртышкыжö	пöртышкышт
	Lative	пöртешыже	пöртешышт
	Dative	пöртшылан ~ пöртланже	пöртыштлан ~ пöртланышт
	Comparative	пöртшыла (~ пöртлаже)	пöртыштла (~ пöртлашт)

Px + Cx ~ Cx + Px

6. Possessive construction

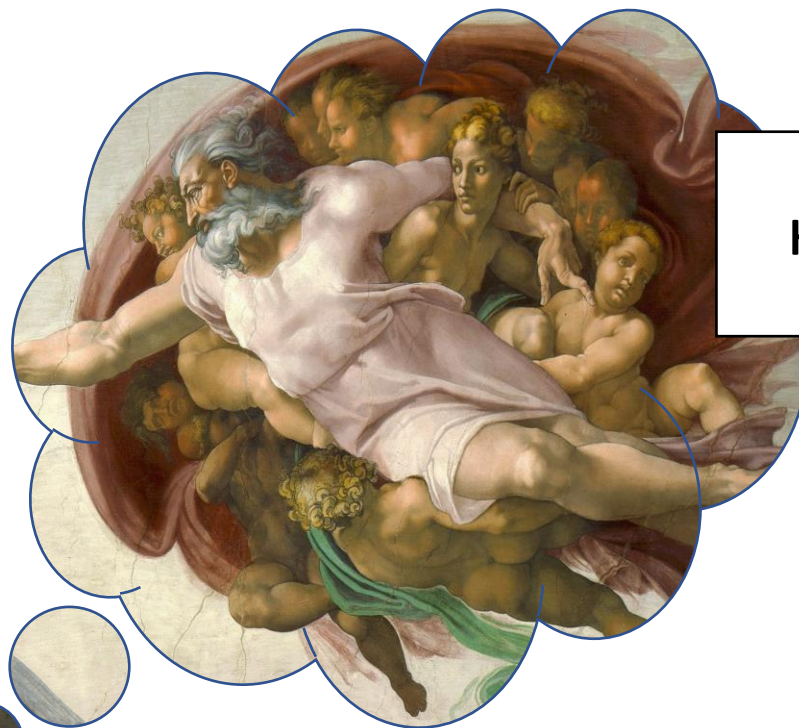
- Елун эргыже ‘Yelu’s son’
- Серген үдыржө ‘Serge’s daughter’
- Елу ден Серген йочашт ‘Yelu and Serge’s child’
- тудын ватыже ‘his wife’
- нунын йочашт ‘their child’
- ачаж ден эргыже ‘father and son’

7. Reciprocal possessive relation

8. 'to have'

ЮМО

Юмо уло!

Юмо уке!

8. 'to have'

черке

Черкем уло!

Черкем уке!

8. 'to have'

Елун машинаже <u>уло</u> .	Yelu has a car.
Серген <u>кок</u> йочаже (уло).	Serge has two children.
Елун <u>мыняр</u> эргыже (уло)?	How many sons does Yelu have?
Елу ден Серген йочашт (уло)?	Do Yelu and Serge have any children?

9. Ordinal numbers 1–50

-(Ы)МШЕ:

Short cardinal		Ordinal
1	ИК	
2	КОК	
3	КУМ	
4	НЫЛ	
5	ВИЧ	
6	КУД	
7	ШЫМ	
8	КАНДАШ	
9	ИНДЕШ	
10	ЛУ	

-МЫМ- > -М

9. Ordinal numbers 1–50

-(ы)мшЕ:

	Short cardinal	Ordinal
1	ик	икымше
2	кок	кокимшо
3	кум	кумшо
4	ныл	нылымше
5	вич	визымше
6	куд	кудымшо
7	шым	шымше
8	кандаш	кандашымше
9	индеш	индешымше
10	лу	луымшо

-МЫМ- > -М

9. Ordinal numbers 1–50

-(ы)мшЕ:

	Short cardinal	Ordinal
11	латик	
12	латкок	
13	латкум	
14	латныл	
15	латвич	
16	латкуд	
17	латшым	
18	латкандаш	
19	латиндеш	

9. Ordinal numbers 1–50

-(ы)мшЕ:

	Short cardinal	Ordinal
11	латик	латикымше
12	латкок	латкокымшо
13	латкум	латкумшо
14	латныл	латнылымше
15	латвич	латвизымше
16	латкуд	латкудымшо
17	латшым	латшымше
18	латкандаш	латкандашымше
19	латиндеш	латиндешымше

9. Ordinal numbers 1–50

-(ы)мшЕ:

Short cardinal		Ordinal
20	коло	
30	кумло	
40	нылле	
50	витле	

9. Ordinal numbers 1–50

-(ы)мшЕ:

	Short cardinal	Ordinal
20	коло	КОЛЫМШО
30	кумло	КУМЛЫМШО
40	нылле	НЫЛЛЫМШЕ
50	витле	ВИТЛЫМШЕ

КОКЫМШО

> 2-шо

КОЛО НЫЛЫМШЕ

> 24-ше

Words and Word usage

1. Months

Nominative		Inessive
январь	January	январьыште
февраль	February	февральыште
март	March	мартыште
апрель	April	апрельыште
май	May	майыште
июнь	June	июньышто
июль	July	июльышто
август	August	августышто
сентябрь	September	сентябрьыште
октябрь	October	октябрьыште
ноябрь	November	ноябрьыште
декабрь	December	декабрьыште

1. Months

Russian	Mari	Literal translation
январь	шорыкйол тылзе	<i>sheepleg month</i>
февраль	пургыж тылзе	<i>snowdrift month</i>
март	ўярня тылзе	<i>Butter Week (Shrovetide) month</i>
апрель	вўдшор тылзе	<i>high water month</i>
май	ага тылзе	<i>field work month</i>
июнь	пеледыш тылзе	<i>flower month</i>
июль	сўрем тылзе	<i>Sürem (name of a celebration) month</i>
август	сорла тылзе	<i>sickle month</i>
сентябрь	идым тылзе	<i>threshing floor month</i>
октябрь	шыжа тылзе	<i>drizzle month</i>
ноябрь	кылме тылзе	<i>frost month</i>
декабрь	теле тылзе	<i>winter month</i>

2. The derivational suffix -ан

йӱр 'rain'

> йӱран

лум 'snow'

> луман

кече 'sun'

> кечан

эрге 'son'

> эрган

вич черле йоча 'five sick children'

> вич черле йочан

3. ден 'and'

Серге дене кутырем. 'I'm talking with Serge'

> Серге ден Елу

Елу ден Серген йочашт уло?

Text

Елу ден Серге

Елу ден Серге Йошкар-Олаште илат. Нуно Эшпай уремыште, 12-шо (латкокымшо) номеран пörтыштö илат. Серге 37 (кумло шым) ияш. Тудо редакцийыште пашам ышта. Тудо журналист. Елу, тудын ватыже, 35 (кумло вич) ияш. Тудо университетыште марий йылмым туныкта. Тудо туныктышо.

Елу ден Серген кок йочашт уло: эрге ден үдыр. Эргыштын лүмжö Эчан. Тудо 14 (латныл) ияш. Тудо школышто тунемеш. Үдырыштын лүмжö Ануш. Тудо 5 (вич) ияш. Тудо йочасадыш коштеш.

Калыкмут
Книга илаш туныкта.

Exercises

16.

Тиде Иванов Иван Григорьевич.

Тудо тунуктышо.

Тудо университетыште пашам ышта, марий йылмым тунукта.

Тудо 47 (нылле шым) ияш.

Тудо Палантай уремыште, 17-ше (латшымше) номеран пörтыштö ила.

Тудын кок йочаже уло.

Нуно школышто тунемыт.

Нунын лўмышт – Айвика да Вачи.

Sources

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canonization_2014-The_Canonization_of_Saint_John_XXIII_and_Saint_John_Paul_II_\(14036966125\).png](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canonization_2014-The_Canonization_of_Saint_John_XXIII_and_Saint_John_Paul_II_(14036966125).png)

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Basilica_di_San_Pietro_in_Vaticano_September_2015-1a.jpg